

Det vi ikke vet har noen vondt av

Det er vanskelig å snakke om vold og overgrep. Det gjelder for alle. Dersom du er funksjonshemmet kan det være ekstra utfordrende.

Funksjonshemmede er dobbelt så utsatt som andre for vold og overgrep. Internasjonal forskning viser at jo mer omfattende funksjonshemming du har, jo større risiko har du for å oppleve vold og overgrep. Med flere funksjonshemminger øker risikoen ytterligere.

Det er vanskelig å tro at noen kan forgripe seg mot funksjonshemmede, men mange overgripere leter etter noen som har en sårbarhet.

Det er sårbarhet i en kropp som er annerledes og mer avhengig av hjelp. Behov for hjelpemidler og mangel på sosialt nettverk innebærer en risiko. Mange funksjonshemmede lever store deler av sitt sosiale liv på nettet. Det er ikke risikofritt. ¹

Å be om hjelp er komplisert. Voldsutøverne kan være partnere, foreldre til hjemmeboende barn med funksjonshemminger, eller voksne, hjemmeboende barn. Dersom man har en funksjonshemming som gjør at man er avhengig av hjelp i hverdagen fra den som utøver volden, er det ekstra vanskelig å be om hjelp. Også i et voldelig forhold kan det være positive ting man ikke vil miste.

Konsekvensene av vold og overgrep er de samme for funksjonshemmede som for andre: psykiske vansker, problemer med skam og skyld, utfordring med fysisk kontakt, angst, depresjon. Forskjellen er at dette kommer på toppen av funksjonshemmingen. Hvis man er avhengig av hjelp til toalettbesøk og intimhygiene kan seksuelle overgrep være ekstra traumatiserende.

Flere funksjonshemmede kvinner forteller at de blir spurt om seksuelle gjentjenester for praktisk hjelp i hverdagen. En kvinne forteller at hun trengte hjelp til å kjøpe et skap til en ny leilighet. En kompis sier han kan hjelpe hvis hun hjelper han. Funksjonshemmede lærer tidlig at grenser som gjelder for andre, ikke nødvendigvis gjelder for dem. Behov for hjelp til toalettbesøk og intimhygiene gjennom et liv, kan gjøre grensene for hva som er grei berøring utydelige. Mangel på assistenttimer gjør at noen går med på «byttehandler» som de ellers aldri ville ha vurdert.

Unge funksjonshemmede og Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon har for tiden en kampanje der vi retter oppmerksomheten mot vold og overgrep mot funksjonshemmede, og da kvinner i særdeleshet. Vi må snakke om det, rope ut at det ikke er greit, og få på plass flere tiltak for å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep. For det første trengs det mer kunnskap og kompetanse i helsevesenet og andre instanser som møter funksjonshemmede i deres hverdag - spesielt kunnskap om hvordan man snakker om dette på en respektfull måte. Man behøver ikke ha alle eventuelle løsninger på plass før man spør. Første skritt er å snakke om vold og overgrep. Vi kan ikke tillate at dette skjer i det skjulte.

---

¹ Dette avsnittet er sitat fra Ingrid Thunem og hennes arbeid med en masteroppgave om hvordan hjelpeapparatet kan hjelpe funksjonshemmede som har vært utsatt for seksuelle overgrep.

Det vi ikke vet har noen vondt av!